

Ніна БАГНЮК

ШЕВЧЕНКОВІ ТА СЛОВАЦЬКОМУ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Побачив світ Шевченківський випуск щорічника "Діалог двох культур" польською й українською мовами. Книга опублікована у Варшаві — Любліні і містить матеріали XI Міжнародних зустрічей літераторів і науковців, IX Міжнародних зустрічей музейників, XVI Міжнародного культурно-художнього семінару та IV Міжнародного фото пленеру, що відбулися у вересні минулого року у Кременці й були організовані Фондом "Допомога полякам на Сході", Музеєм Юзефа Пілсудського в Сулеювку, Літературно-меморіальним музеєм Юліуша Словацького в Кременці у співпраці з Кременецькою районною і міською радами та райдержадміністрацією, Кременецькою гуманітарно-педагогічною академією ім. Тараса Шевченка, Генеральним консульством Республіки Польща у Львові, Європейською родиною шкіл ім. Юліуша Словацького, Вармінсько-Мазурським університетом в Ольштині, Федерацією польських організацій в Україні та під патронатом Міністерств культури України і Польщі, Департаменту культури, релігії та національностей Тернопільської облдержадміністрації. Координатором проекту й автором передмови до видання виступив Маріуш Ольбромський — представник організаторів "Діалогу двох культур".

Першою опублікована стаття відомого українського письменника Романа Лубківського "Генії вимагають порозуміння", де говориться: "Кременецький вересень 2014 року міг би вважатися ідеальним для спокійного творчого спілкування, роздумів про українсько-польські культурні контакти... Минулого року на цьому традиційному Форумі йшлося про пошанування 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка. Було висловлено немало важливих думок про те, що дає Кременець для розуміння великих сучасників — Юліуша Словацького і Тараса Шевченка. Адже двоє ровесників, двоє романтиків, двоє чи не найбільш видатних інтелектуалів XIX століття існували наче розірване сузір'я, в якому рівновеликі планети сходяться чи наближаються одна до одної тільки внаслідок виняткових планетарних подій". Тут же подано Листи Міністра культури і національної спадщини

Республіки Польщі Малгожати Омелянівської і директора Музею Юзефа Пілсудського в Сулеювку Кшиштофа Ярошевського до учасників та організаторів "Діалогу двох культур".

Основний розділ щорічника "Юліуш Словацький і Тарас Шевченко" відкривається статтею Дмитра Павличка "Юліуш Словацький і Україна". Класик сучасної української літератури стверджує: "Вихований на європейській байроністичній традиції, Словацький спочатку шукав і знаходив своїх героїв у вигаданій ним українській дійсності, підпорядкованій

козацької нації".

Про Тараса Шевченка і Юліуша Словацького пишуть польські автори Анна Мілевська-Млинек, Богуслав Допарт, Ян Зеба, Як Мусял, Казимір Бурнат, Влодзімеж Торун, Гжегож Новік, Владислав Макарьський, Стефанія Міхальська, Генрік Дуда, Бартоломей Лучак, а також українські дослідники, львів'яни Йосип Лось та Ольга Васишин, кияни Павло Михед і Валентина Соболев, уманчанка Марина Павленко, наукові-краєзнавці з Бережан Наталія Стрілець, Микола

Проців, Наталія Бойко, Надія Голод.

Тут публікують свої дослідження кременчани: директор Літературно-меморіального музею Юліуша Словацького Тамара Сєніна ("Повернення у минуле. Фрагменти щоденника Юліуша Словацького" і буклет "Шевченко — дорогами нашого краю"), науковий працівник цього ж музею Олена Гаськевич ("Популяризація творчості Тараса Шевченка в Кременецькому повіті у міжвоєнний період XX століття"), кандидат філологічних наук Олег Васишин у співтворстві з журналістом Ігорем Фариню ("Жанрове розмаїття творчості Івана Гнатюка: постановка наукової проблеми"). Низка статей польських авторів присвячена історії та культурно-історичному розвитку Кременця. Опубліковано культурологічні дослідження українських і польських аналітиків різної тематичної спрямованості, серед яких доцільно виокремити розвідку науковця з Бережан Олени Лугової "Сподвижницька діяльність митрополита Спиридона Литвиновича та спроба релігійного порозуміння між українцями і поляками в Галичині".

У розділі "Зустрічі літераторів" вміщено поетичні твори польських авторів, публіцистичні статті українських фахівців. Розділ "In Memoriam" присвячений світлій пам'яті кременчанки Маргарити Гецевич — науковця-краєзнавця, поетеси, публіциста, активної учасниці українсько-польських культурних взаємин.

Видання ілюстроване багатьма світлинами, серед яких роботи кременецьких фотохудожників Петра Данилюка, Володимира Чумакевича, Юрія Левандовського та інших. Завершується книга добіркою фотоматеріалів "Діалог двох культур — зупинка в об'єктиві".

DIALOG DWÓCH KULTUR
ДІАЛОГ ДВОХ КУЛЬТУР

естетично-романтичним узором. Але під впливом польського повстання 1830 року і — смію сказати — під впливом глибшого розуміння становища поневоленого українського народу у свідомості Словацького будиться надзвичайно гострий протест супроти невідповідного пристосування до обставин рабського життя, особливо проти прислужництва багатих і освічених верств польського суспільства". А потім робить висновок: "Україна була для Словацького батьківщиною його віри. З хліба для тіла вона обернулася в страву для його духу. Все життя він тужив за Україною, любив її, і хоч не одразу, але все ж таки досягнув виразного розуміння її національної відрубності, образу її існування поза Польщею як минушини і майбутності

ПРО ФЛОРУ ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ

напрямки раціонального використання видів родини Cupressaceae, а також провели оцінку декоративних властивостей інтродукцій в умовах Волино-Поділля та розробили рекомендації щодо створення композицій за участю представників цієї родини.

Окремі розділи монографії висвітлюють питання систематики й еколого-географічної характеристики родини Cupressaceae f. Neger, аналізу й біоекологічних особливостей в умовах інтродукції, росту, розмноження і розвитку в умовах Волино-Поділля та впровадження в культуру її видів. Науковці наголошують на важливості проблеми оптимізації асортименту та якості деревних і кущових рослин в час урбанізації й антропогенного забруднення довкілля і підкреслюють, що у її вирішенні значну роль відіграє формування культурних фіто ландшафтів за допомогою рослин інтродукцій. Цілеспрямоване впровадження нових видів обумовлюється їх корисністю для людини в аспектах оздоровлення природного середовища та поліпшення якості її добробуту. В цьому плані представники родини Cupressaceae є унікальними, оскільки вони виконують важливі середовищотворювальні та середовищезахисні функції, можуть бути використані в кулінарній, фармацевтичній, будівельній, побутовій сферах і характеризуються довговічністю, фітонцидністю, стійкістю до негативних проявів урбанізованих територій (пил, дим, газ кіптява тощо). Окрім цього, представники родини притаманний широкий поліформізм, що проявляється у різноманітності форм і розмірів крони, будови пагонів, забарвленні хвої, мальовничості силуетів — це перетворює їх у цінний матеріал для зеленого будівництва.

Авторами монографії встановлено, що родину Cupressaceae на Волино-Поділлі представляють 26 видів, які належать до 7 родів і мають 124 форми. Вони зосереджені у 74 осередках зелених насаджень Волино-Поділля: у 5 ботанічних садах, 6 дендропарках, 24 парках — пам'ятках садово-паркового мистецтва, 13 міських парках, 5 дендраріях, зелених насадженнях 10 міст і 11 малих населених пунктів. Досліджувані рослини — це вічнозелені

багатостовбурні та одноствовбурні дерева (38 %), деревця (16,7 %), кущі (33,3%) та кушки (12 %). Більшість із них характеризуються наявністю різних форм, які вирізняються архітектурою крони, будовою пагонів і забарвленням хвої. У монографії стверджується, що поповнення декоративних насаджень за участю представників родини Cupressaceae доцільно здійснювати в напрямках декоративного садівництва (озеленення), лісового господарства, фітомеліорації, охорони рідкісних видів. Перспективи по-

шуку нових видів інтродукцій для впровадження у флористичну культуру Волино-Поділля автори пов'язують із районами-аналогами, розміщеними в Атлантичному і Тихоокеанському регіонах Північної Америки, Північної Японії та Кореї, Північно-Східному Китаї, Малій та Середній Азії.

Монографія завершується низкою додатків, серед яких — "Габітус досліджуваних видів і форм родини Cupressaceae f. Neger Волино-Поділля", "План схеми садово-паркових композицій за участю видів і форм родини Cupressaceae f. Neger", "Таксономічний склад родини Cupressaceae f. Neger Волино-Поділля", "Основні середні показники клімату районів природного поширення видів родини Cupressaceae f. Neger та районів інтродукції". Додатки містять понад 60 тематичних світлин. Подано список ботанічних садів, дендропарків, парків, дендраріїв та інших місць інтродукції цієї родини на Волино-Поділлі. Список розпочинається Кременецьким ботанічним садом, включає Білокриницький дендропарк Лісотехнічного коледжу, Кременецький міський парк культури та відпочинку, зелені насадження м.Кременця, колекційну ділянку м.Кременця — всього близько 70 об'єктів Тернопільської, Хмельницької, Львівської та Рівненської областей.

Зауважимо, що список використаної літератури містить 258 позицій, з яких 10 — авторства Нелі Цицюрі і 10 — Володимира Черняка.

Видання рекомендоване ботанікам, працівникам декоративного садівництва та лісівництва, студентам і викладачам вищих закладів освіти та флористам-любителям.

Ольга ДУХ

кандидат біологічних наук

За рішенням вченої ради природничо-технологічного факультету нашої академії Видавничим центром навчально-го закладу опублікована монографія кандидата біологічних наук, доцента кафедри методики викладання біології та екології Нелі Цицюрі та завідувача кафедри садово-паркового господарства Білоцерківського національного аграрного університету, колишнього працівника нашого ВНЗ, доктора біологічних наук, професора Володимира Черняка "Біологічні особливості видів родини Cupressaceae f. Neger у зв'язку з інтродукцією на Волино-Поділля". Автори монографії мають значний досвід наукової роботи і творчої співпраці в дослідженні флори України. Серед наукових інтересів доцента Нелі Цицюрі — дендрофлора сільськогосподарських ландшафтів України, родина Cupressaceae в коніферетумах ботанічних садів, перспектива інтродукції та акліматизації її представників в екологічних умовах України. Ці проблеми вона висвітлювала у понад 50 наукових публікаціях. Професор Володимир Черняк розпочинав свої наукові пошуки викидачем нашого навчального закладу у Кременецькому ботанічному саду, а нині аналітичні дослідження спрямовує на вивчення культивованої дендрофлори Волино-Поділля, зокрема флори Тернопільської області, на методику викладання біології, екології, лісівництва та садово-паркового господарства. В його науковому доробку — близько 180 наукових праць, 7 монографій, підготовка 4 кандидатів біологічних наук.

Видання рецензували доктори біологічних наук, професори: завідувач відділу дендрології та паркознавства Національного ботанічного саду ім. М.М.Гришка НАН України С.І.Куцнецов і завідувач кафедри заповідної справи Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління О.М.Байрак.

Основу монографії склали матеріали десятирічних досліджень видів родини Cupressaceae f. Neger в екологічних умовах Волино-Поділля. Висвітлені результати інвентаризації видового і формового складу родини, вивчення історії інтродукції, дослідження росту, пилювання, насінношення, генеративного розвитку, стійкості рослин до несприятливих факторів навколишнього середовища району інтродукції. За результатами дослідження встановлено рівні адаптації, ступені акліматизації та здійснено аналіз перспективної інтродукції досліджуваних таксонів в умовах Волино-Поділля. Автори обґрунтували основні

